

Nr 91.

Av fru Alm och fru Sjöström-Bengtsson, om viss översyn av familjepensionsreglementena.

Tjänste- och familjepensionerna ingå numera i löneförmånerna för de statsanställda och betraktas som intjänade under den anställdes tjänstetid. Redan i pensionslagstiftningen 1935 erkändes uttryckligen att tjänste- och familjepensionerna äro att betrakta som en uppskjuten löneförmån, som befattningshavaren tjänat in med eget arbete.

I en mans lön har hans hustru laglig del. Om hustrun arbetar i hemmet skall detta arbete — enligt giftermålsbalken — anses som ett bidrag till familjeinkomsten, och liksom mannen tillgodogör sig resultatet av hustruns hemarbete äger hustrun tillgodogöra sig sin del av mannens löneinkomst. Detta resonemang måste rimligtvis även gälla den uppskjutna löneförmån, som pensionen utgör. När därför änkan efter en befattningshavare erhåller familjepension, är inte hennes pension att betrakta som ett understöd utan som en försäkringsmässigt verkande rättighet, intjänad av maken och henne gemensamt under makens anställningstid. För denna syn på familjepensionen talar även det faktum, att familjepension sedan 1937 utgår även till den efterlevande maken till en kvinnlig statstjänsteman — vilken väl mera sällan är i behov av understöd — och att ingen ifrågasätter det berättigade i att efterlevandepension utgår även till förvärvsarbetande änkor med egna små eller stora inkomster eller med eget kapital — likgiltigt hur stort det är. Under sådana förhållanden förefaller det att vara en kvarleva från den tid, då familjepensionen ännu var och betraktades som ett understöd, motiverat av sociala och humanitära skäl, att såsom nu är stadgat den intjänade pensionsrätten indrages, om änkan — eller änklungen — gifter om sig. Föreställningen att en kvinna alltid blir försörjd, när hon ingår äktenskap, har ju numera ingen täckning i verkligheten. Synnerligen ofta måste äktenskapen grundas på båda makarnas inkomster, om de skola bli av. Detta gäller naturligtvis även för änkor, som gifta om sig. Ingen förnekar nu, att en kvinna, som t. ex. efter 25—30 års äktenskap blir änka, har förtjänat den pension hon får efter mannen. Men om hon vill göra sin ensamma medelålder eller ålderdom lite trivsammare genom att gifta om sig med en jämnårig eller äldre man, kanske även han med små inkomster, pensionär el. dyl., så straffas hon för detta genom förlust av pensionen. Många hjonelag mellan ensamma äldre människor hindras härigenom, då mannen inte har råd att »försörja» också kvinnan på sin pension och kvinnan inte har råd att förlora den trygghet hennes egen inkomst ger henne, om den nye mannen skulle falla ifrån. Ty har äktenskap ingåtts efter mannens pensionsålder utgår ju

som bekant ingen änkepension till hustrun, om hon skulle överleva honom. Dessa bestämmelser om efterlevandepensionens förlust vid nytt gifte verka f. n. synnerligen meningslösa för dem det vederbör, eftersom ju ingenting hindrar en änka att sammanbo med en man utan vigsel och hushålla för honom och då behålla pensionen och eftersom inget annat slags arbete eller yrke diskvalificerar en änka för erhållande av pension. Sak samma gäller änklingar. Ätminstone de änkor, respektive änklingar, efter statstjänstemän, vilka inbetalt pensionsavgifter i minst 20 eller 25 år och som själva uppnått en ålder av minst 40 år, borde kunna få behålla sin pension även efter ingånget nytt äktenskap. Skulle till äventyrs — vilket dock torde vara sällsynt — den omgifte bli änka eller änklings på nytt efter statsanställd make, bör givetvis endast en efterlevandepension utgå — den efter den förste eller siste maken är en smaksak.

Bestämmelserna om efterlevande makes pensionsrätt äro alltså enligt motionärernas mening inte fullt tillfredsställande, och undertecknade hemställa därför,

att riksdagen måtte besluta hemställa hos Kungl. Maj:t om en översyn av familjepensionsreglementena i syfte att tillförsäkra efterlevande make en oantastlig pension, oberoende av pensionstagarens civilstånd.

Stockholm den 22 januari 1947.

Ulla Alm.

Anna Sjöström-Bengtsson.